[2025] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 317 : 2025 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 318

ਸੁਰੇਸ਼

ਬਨਾਮ

ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ

(2013 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 540)

04 ਮਾਰਚ 2025

[ਸੁਧਾਂਸ਼ੂ ਧੂਲੀਆ* ਅਤੇ ਅਹਸਾਨੁਦੀਨ ਅਮਾਨੁੱਲਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲਾ ਮੁੱਦਾ

ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਸਹੀ ਸੀ?

ਹੈੱਡਨੋਟ †

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, 1973 ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਦਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ? ਸਹੀ:

ਆਯੋਜਿਤ: ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਐਲਾਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਐਲਾਨ ਸਬੂਤ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਸਿਰਫ਼ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਐਲਾਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਕੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਐਲਾਨ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੱਖੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਦੋ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਜੋ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਉਸਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੇ ਹਨ, ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਸੱਚਾਈ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਘਟਨਾ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ। ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ - ਡਾਕਟਰ, ਜਿਸਨੇ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਤੇਲ ਦੀ ਗੰਧ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਆਫ ਨਿਰੀਖਣ ਮਹਾਜ਼ਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਕਤ ਮਹਾਜ਼ਰ ਦੀ ਜ਼ਬਤੀ ਗਵਾਹ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਮਹਾਜ਼ਰ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਬਦਲ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਲਟ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਐਲਾਨ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਇਕਲੌਤਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ - ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਐਲਾਨ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਗਲਤ ਹੋਵੇਗੀ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। [ਪੈਰਾ 11-17]

---

* ਲੇਖਕ

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

ਉੱਤਮ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ [2022] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 863: (2022) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 576 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ।

ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860; ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1973

ਕੀਵਰਡਸ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਮੌਤ ਦਾ ਐਲਾਨ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਇਕਲੌਤਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ।

ਕੇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ

ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2013 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 540

2011 ਦੇ ਕਰ.ਐਲ.ਏ. (ਐਮ.ਡੀ.). 178 ਵਿੱਚ ਮਦਰਾਸ ਵਿਖੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਜੁਡੀਕੇਚਰ ਦੇ 28.02.2012 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਲਾਹ:

ਅਭਿਮਨਿਊ ਸਿੰਘ, ਐਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ (ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ: ਦੀਪਕ ਰਾਜ, ਅਰਵਿੰਦ ਐਸ.)।

ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ ਸਲਾਹ:

ਵੀ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਮੂਰਤੀ, ਏ.ਏ.ਜੀ., ਸਬਰੀਸ਼ ਸੁਬਰਾਮਨੀਅਨ, ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਉਨੀਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਜ਼ਕਾ ਸ਼ੇਖ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਜਾਹਨਵੀ ਤਨੇਜਾ, ਦਾਨਿਸ਼ ਸੈਫੀ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਹੁਕਮ

ਨਿਰਣਾ

ਸੁਧਾਂਸ਼ੂ ਧੂਲੀਆ, ਜੇ.

1. ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 28.02.2012 ਦੇ ਉਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ('ਆਈਪੀਸੀ') ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ।

2. ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 12.09.2008 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 6 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ('ਮ੍ਰਿਤਕ') ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਪਾ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ 2 1½ ਸਾਲ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨਾਲ ਟੂਟੀਕੋਰਿਨ ਦੇ ਨਾਰਾਇਣਚੇਤੀ ਸਟਰੀਟ ਵਿਖੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸੱਸ (ਪੀਡਬਲਯੂ-1) ਅਤੇ ਸਹੁਰਾ (ਪੀਡਬਲਯੂ-2) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਗਲੀ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਲੀ ਗਲੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਭਿਆਨਕ ਦਿਨ ਯਾਨੀ 12.09.2008 ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਬੱਚਾ ਰੋ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ (ਪੀਡਬਲਯੂ-1) ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਮਾਂ (ਪੀਡਬਲਯੂ-1) ਆਪਣੇ ਘਰ ਲੈ ਗਈ ਜੋ ਕਿ ਗੁਆਂਢ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਦੇ ਬੱਚੇ

ਨੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧੀ ਸੁਮਤੀ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਨੂੰ ਅੱਗ ਲੱਗ ਗਈ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਸਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਨੇੜਲੇ ਹਸਪਤਾਲ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਹਸਪਤਾਲ (ਅਮਰੀਕਨ ਹਸਪਤਾਲ) ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਥੂਥੂਕੁਡੀ ਦੇ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ।

3. ਰਾਤ ਦੇ ਲਗਭਗ 9:30 ਵਜੇ, ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲੀ, ਪੀਡਬਲਯੂ-9 (ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ) ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ। ਪੀਡਬਲਯੂ-9 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਰਸੋਈ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅੱਗ ਲੱਗ ਗਈ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੁੱਤੀ ਪਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਚੀਕਿਆ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਾਗ ਪਈ ਅਤੇ ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਬਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ 12.09.2008 ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਮ ਡਾਇਰੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

4. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 15.09.2008 ਨੂੰ, ਦੁਰਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸੇ ਦਿਨ, ਪੀਡਬਲਯੂ-15 (ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ) ਨੇ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਵਾਲਾ ਡੱਬਾ ਅਤੇ ਮਾਚਿਸ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦਿਨ, ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਪਾ ਕੇ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦਾ ਪਤੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-9 ਨੇ 12.09.2008 ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ। 15.09.2008 ਨੂੰ, ਦੁਰਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 307 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, 02.10.2008 ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 307 ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਵਿੱਚ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

5. ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, 18.09.2008 ਨੂੰ, ਇੱਕ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਮੌਤ ਦੇ ਐਲਾਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ। ਇਸ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ (ਪੀਡਬਲਯੂ-12) ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੀ ਜਿਸਨੇ 12.09.2008 ਨੂੰ ਉਸ 'ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਛਿੜਕਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

6. ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-12 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਐਲਾਨ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ, 28.02.2012 ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ।

7. ਅਸੀਂ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

8. ਮੌਤ ਦੇ ਐਲਾਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੌਜੂਦ ਹੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹਾਂਗੇ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ 17 ਗਵਾਹ ਸਨ। ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-2, ਜੋ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਹਨ, ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚੇ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਸੜਿਆ ਹੋਇਆ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 (ਗੁਆਂਢੀ) ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਉਹ ਸਨ ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਗਏ ਸਨ।

9. ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਗਏ ਤਾਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਹੀ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ (ਪੀਡਬਲਯੂ-4), ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹਨਾਂ ਦੋ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੀਡਬਲਯੂ-13 (ਡਾਕਟਰ) ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਇੱਥੇ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪੋਲੀਓ ਦੇ ਹਮਲੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ 40% ਸਰੀਰਕ ਅਪੰਗਤਾ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਪੀਡਬਲਯੂ-13 ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਲਈ ਵੀ ਘਾਤਕ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਕੇਸ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਕਹਾਣੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਗੀ ਕਾਰਨ ਗਲਤ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਾਲ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

10. ਪੀਡਬਲਯੂ-13 ਉਹ ਡਾਕਟਰ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ-13 ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਅੱਗ ਲੱਗ ਗਈ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਗਵਾਹ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚੋਂ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਤੇਲ ਦੀ ਕੋਈ ਗੰਧ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ-11, ਜਿਸ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਦੀ ਮੌਤ ਸੜਨ ਦੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੇਚੀਦਗੀਆਂ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਿਰ੍ਹਾ ਵਿੱਚ, ਪੀਡਬਲਯੂ-11 ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਸੜਨ ਦੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਬਾਹਰੀ ਸੱਟਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਹ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਦੇ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ।

11. ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੇ ਐਲਾਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ 18.09.2008 ਨੂੰ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ (ਪੀਡਬਲਯੂ-12) ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਸਮਝੇ ਬਿਨਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਮਸ਼ੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ।

12. ਹੁਣ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਐਲਾਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਐਲਾਨ ਸਬੂਤ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਸਿਰਫ਼ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਐਲਾਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਕੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਐਲਾਨ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਦੇ ਪੂਰੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉੱਤਮ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (2022) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 576 ਵਿੱਚ, ਅਸੰਗਤ ਮੌਤ ਦੇ ਐਲਾਨਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ:

"15. ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਈ ਮਰਨ ਦੇ ਐਲਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਕਤ ਮਰਨ ਦੇ ਐਲਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਕਾਰਕ ਕੀ ਹੋਣਗੇ। ਸਮੱਸਿਆ ਹੋਰ ਵੀ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਰਨ ਦੇ ਐਲਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰੇ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਭੌਤਿਕ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਹੜੇ ਮਰਨ ਦੇ ਐਲਾਨਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਮਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਸ਼ੱਕ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਅਸੰਗਤ ਮੌਤ ਦੇ ਐਲਾਨ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਮਰਨ ਦੇ ਐਲਾਨ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਨੇ ਦੋ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਜੋ ਉਸਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 18.09.2008 ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਯੂ-12 ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਬਿਆਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਇੱਕ ਮੌਤ ਦਾ ਐਲਾਨ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਬਿਆਨ ਘਟਨਾ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਡਾਕਟਰ (ਪੀਡਬਲਯੂ-13) ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-13 ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਘਟਨਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਾਪਰੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਖਾਣਾ ਬਣਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸੇ ਦਿਨ, ਦੂਜਾ ਬਿਆਨ ਪੁਲਿਸ ਕਾਂਸਟੇਬਲ (ਪੀਡਬਲਯੂ-9) ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਨੇ ਉਹੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਸੀ ਯਾਨੀ ਕਿ ਰਸੋਈ ਵਿੱਚ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਅੱਗ ਲੱਗ ਗਈ।

13. ਹੁਣ, ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ 18.09.2008 ਨੂੰ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ (ਪੀਡਬਲਯੂ-12) ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਉਸਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਸੱਚਾਈ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਨੇ ਘਟਨਾ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚਾਲ-ਚਲਣ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਘਟਨਾ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਝੂਠੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕੀ। ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਛਿੜਕਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਆਪਣੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਵਿੱਚ, ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ (ਪੀਡਬਲਯੂ-12) ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਤੋਂ ਪੁਲਿਸ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿੱਤੇ ਉਸਦੇ ਪਿਛਲੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਨੇ 12.09.2008 ਅਤੇ 15.09.2008 ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਬਿਆਨਾਂ ਬਾਰੇ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਨੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ 12.09.2008 ਦੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਝੂਠ ਬੋਲਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਦਾਜ ਲਈ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ (ਪੀਡਬਲਯੂ-12) ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸ ਕਾਰਨ ਅੱਗ ਲਗਾਈ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ:

"ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਰੂਬਿਸਟਨ ਨੂੰ ਕੁੱਟਿਆ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਪਤੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਕੁੱਟ ਰਹੇ ਹੋ। ਮੇਰੇ ਪਤੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਗੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢੀਆਂ ਸਨ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਮਰਨ ਵਾਲੀ ਹਾਂ।"

"ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੂੰ ਕਿਉਂ ਮਰਦਾ ਹੈਂ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਖੁਦ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਪਾ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ"

ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਥੇ, ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਦੁਪਹਿਰ 2 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਬੁਲਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਘਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਘਰ ਲੈ ਆਇਆ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 6 ਵਜੇ ਵਾਪਰੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਐਲਾਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕੁੱਟ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਜਤਾਇਆ ਅਤੇ ਮਾਮਲਾ ਵਧ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਥਿਤ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ। ਇਹ ਸਭ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਐਲਾਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸ਼ੱਕੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

14. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਐਲਾਨ ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ, ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਬਦਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਲਟ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਐਲਾਨ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਇਕਲੌਤਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ।

15. ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-15 ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਬਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਮਹਾਜ਼ਰ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਤੇਲ ਦੇ ਡੱਬੇ ਅਤੇ ਮਾਚਿਸ ਦੀ ਸੋਟੀ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਯੂ-15 ਨੇ ਆਬਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਮਹਾਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ 15.09.2008 ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਘਰ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਸੜੇ ਹੋਏ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਤੇਲ ਦੀ ਬਦਬੂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਮਹਾਜ਼ਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਐਲਾਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਆਬਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਮਹਾਜ਼ਰ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਮਹਾਜ਼ਰ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਪਰੋਕਤ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹਾਂ (ਪੀਡਬਲਯੂ-5 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-6) ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਰੋਧੀ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ-5 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-6 ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-15 ਦੁਆਰਾ ਸਾਈਟ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਤੇਲ ਦੀ ਗੰਧ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਵੀ ਵਸਤੂ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

16. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗਵਾਹ ਨੇ ਕੋਈ ਖਾਲੀ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਤੇਲ ਦੇ ਡੱਬੇ ਜਾਂ ਮਾਚਿਸ ਦੀ ਸੋਟੀ ਦੇਖਣ ਬਾਰੇ ਗਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-2, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ, ਨੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਪੀਡਬਲਯੂ-13 (ਡਾਕਟਰ) ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਤੇਲ ਦੀ ਕੋਈ ਬਦਬੂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜਿੱਥੇ ਮੌਤ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਤੇਲ ਰਾਹੀਂ ਸੜਨ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਤੇਲ ਦੀ ਬਦਬੂ ਜ਼ਰੂਰ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਲਈ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਬਦਬੂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਦੇ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਤੁਰੰਤ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਤੇਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਸੀ ਤਾਂ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਤੇਲ ਦੀ ਬਦਬੂ ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਡਾਕਟਰ (ਪੀਡਬਲਯੂ-13), ਜਿਸਨੇ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਬਦਬੂ ਨਹੀਂ ਸੀ।

17. ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਵੀ ਹੈ। ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਪਰਿਵਾਰਾਂ, ਯਾਨੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਖਟਾਸ ਆ ਗਈ ਸੀ। 2006 ਵਿੱਚ, ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਭਰਾ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸਹੁਰੇ (ਪੀਡਬਲਯੂ-2) ਅਤੇ ਜੀਜੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹਮਲੇ ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੀ ਅਸਫਲ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ 18.09.2008 ਦਾ ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਐਲਾਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੋਚਿਆ-ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦੁਆਰਾ ਸਿਖਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਵਿਚਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਪਰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜੋ ਸੁਝਾਅ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਡੀ ਵਿਚਾਰ-

ਵਟਾਂਦਰੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਥੇ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਐਲਾਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਸ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਭਰਤਾ ਗਲਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

18. ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 28.02.2012 ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

19. ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀ(ਆਂ), ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ: ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

*ਸਿਰਲੇਖ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ: ਗੌਰਵ ਉਪਾਧਿਆਏ, ਮਾਨਯੋਗ ਐਸੋਸੀਏਟ ਸੰਪਾਦਕ (ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ: ਕਨੂ ਅਗਰਵਾਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ)

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

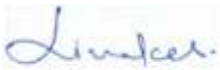

ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ